

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Io. Francisci Leonis Eporediensis I. V. D. Episcopi Thelesini Thesaurus Fori Ecclesiastici

Leoni, Giovanni Francesco

Coloniae Agrippinae, 1682

De Quarta Funeralium. Cap. xiv.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10316

39 Primò ¶ enim fallit in civitate Parisien-
si, in qua clerici etiam in causis pecunia-
riis, si vè agant, si vè conveniantur, forum
seculare adire non tenentur, sed eorum
causæ cognoscuntur in foro ecclesiastico,
ut c. quod clericus, ubi etiam gl. & ibi Abb.
num. 6. de for. comp. & Bar. in tract. diff.
int. jus Canon. & jus Civil. num. 132. Ad-
ducitur autem ratio, quia Episcopus Pari-
sien. est etiam Comes, ut per gloss. & Bar.
locis proximè citatis. Et nedum in Fran-
cia, sed etiam Aretii clerici trahunt, & non
trahuntur, ut post Specul. in tit. de ces-
sio. actio. in prin. vers. quarto presupponitur,
num. 8. testatur Caravit. super Ritu Mag. 42
Cur. Rit. 229. num. 2.

40 Fallit ¶ secundò in civitate Bononiæ,
eadem, & majori ratione. Nam Archie-
piscopus Bonon. non solum est Comes,
sed etiam Princeps, & idèd, ubicunque ¶
41 litigari contingit inter clericos, & laicos,
etiam si inter plures collitigantes unus sit

tantum clericus, trahit, & non trahitur. Et
ita viget immemorabilis consuetudo,
quod, & ipse testari possum, ad quem
dum Vicariatus officium pro Alphonso
Paleoto dictæ civitatis Archiepiscopo ex-
ercui, quàm plures civiles clericorum
causæ activè, & passivè cum laicis verten-
tes delatæ fuerunt: Et licèt ex adverso a-
liæ personæ privilegiatæ, nempe regulares,
viduæ, aut pupilli existant, clerici tamen
trahunt, & non trahuntur, arg. text. & not.
in eod. cap. quod clericus, de for.
comp.

Fallit etiam regula, quòd actor forum
rei sequi ¶ debeat, in militibus Ordinis
Sancti Ioannis Jerosolymitani, qui habent
privilegia, quòd in quibuscunque causis
activè, seu passivè trahant, & non trahan-
tur, ut in privilegiis Pij IV. de quibus in
Bull. cap. 14. §. nec non causas, pag. 671
propè fin.

DE QVARTA FVNERALIVM

Cap. XIV.

S Y M M A R I V M.

1 Fvneralium quarta quando non obstan-
tibus privilegiis cathedrali, seu pa-
rochiali ecclesia debeatur.

2 Canonica portio, qua sit, & quibus debeat-
tur.

3 Quarta solutio, à quibus monasteriis non
persolvatur.

4 Episcopi, an portionem oblationum babe-
re debeant.

5 Cathedralicum in honorem cathedra E-
piscopalis ultra procuracionem persolvi
debet.

6 Canonica portio, de quibus non debeatur.

7 Mortuorū officia, quibus diebus fieri soleant.

Et 2.

& Quar

- 8 *Quarta ex legato fabrica ecclesie facta, quando debeat.*
- 9 *Quarta ex legato facta ad pias causas, quando debeat.*
- 10 *Canonica portio nomine quarta intelligitur.*
- 11 *Quarta legatorum parochio debetur, etiam ultra legatum particulare sibi factum.*
- 12 *Quarta funeralis, de quibus debeat.*
- 13 *Quarta debetur de legato per testatorem viventem persoluto.*
- 14 *Quarta debetur etiam, quod testator se mandet sepeliri cum habitu fratrum illius monasterii.*
- 15 *Quarta debetur de his, qua testatores dant in infirmitate, de qua decedunt.*
- 16 *Quarta non debetur de legatis regularibus factis per eos, quia apud illos non sepeliuntur.*
- 17 *Quarta est in bonis ecclesiarum parochialium sicut falcidia in bonis heredis.*
- 18 *Aktor forum rei sequi debet.*
- 19 *Episcopi, tanquam Sedis Apostolicae delegati, & etiam de jure canonico, & Cesareo omnium piarum dispositionum sunt executores.*
- 20 *Episcopis quarta debetur de pluribus.*
- 21 *Quarta debetur Episcopis delegatis factis confraternitatibus laicorum.*
- 22 *Episcopi habent jus visitandi confraternitates laicorum.*
- 23 *Confraternitatibus laicorum excipientibus de privilegiis, quid agendum.*
- 24 *Administratores fabrica confraternitatum singulis annis Ordinario rationem reddere tenentur.*
- 25 *Quarta legatorum, quare Episcopis à confraternitatibus debeat.*
- 26 *Deo semel dicatum, non est ulterius ad usus humanos transferendum.*
- 27 *Ecclesia non consecrata gaudet eodem privilegio, quo & consecrata.*
- 28 *Quarta pars oblationum, an Episcopis debeat.*
- 29 *Quarta oblationum debita, 40. annorum cursu prescribitur.*
- 30 *Exempti ad quartam Episcopo persolvendam, non tenentur.*
- 31 *Quarta exemptorum debetur Papa.*
- 32 *Quarta dua quandoque deducuntur.*
- 33 *Quarta decimarum an Episcopis debeat.*
- 34 *Ecclesia contra ecclesiam spatio 40. annorum prescribit.*
- 35 *Ecclesia contra ecclesiam à solutione quarta decimarum oblationum, & legatorum quadragenaria prescriptione liberatur.*

DE CIMIS, ac primitiis, funeralium, quæ quarta dicitur, legitime succedit, nam quemadmodum per eas Deum in suis ministris recognoscimus, ita in recognitionem Ecclesie suæ, quæ filios regenerat, ac ad Deum assidue tam pro vivis, quam pro defunctis intercedit, portio funeris quarta de jure debetur.

Decrevit sancta synodus quibuscunque in locis jam ante annos quadraginta, quartam, quæ funeralium dicitur, cathedrali, aut ¶ parochiali ecclesie persolvi solitam, si postea fuerit ex quocunque privilegio aliis monasteriis, hospitalibus, aut quibuscunque locis piis concessa, eandem postea integro jure, & eadem portione, qua antea solebat, cathedrali, seu parochiali ecclesie

ecclēsiæ persolvi, non obstan. concessioni-
bus, gratiis, privilegiis, etiam mari magno
nuncupatis, aut aliis quibuscunque, conc.
Trid. c. 3. de refor. sess. 25. & regulariter de
omnibus relictis factis ecclesiis solvitur E-
piscopo, & ecclesiæ parochiali canonica
portio, Abb. in c. ult. n. 1. de testam. Est enim
canonica ꝑ portio regulariter quarta, quæ
tamen præscriptione fieri potest, ut loco
quartæ portionis, quinta, vel sexta solvatur,
& tunc titulus in hac præscriptione non est
necessarius, cum jure canonico circa hanc
portionem quartæ nulla sit certitudo; sed
quandoque major, & quandoque minor E-
piscopo solvatur, cap: certificar, de sepult.
Abb. in c. officij, n. 2. & ibi Covar. n. 1. de test.

In monasterijs ꝑ autem fabricatis citra
annos quadraginta, aut ijs, quæ vallata sunt
privilegio Apost. dictum cap. 13. de reform.
non habet locum, quoad solutionem quar-
tæ, ut à sacra congreg. fuit decisum super
eo, cap. ut in decis. sub tit. Tricaricen. Hirac.
Tirafon. & quando regulares sunt in quasi
possessione non solvendi quartam Episco-
po, aut parochio, eisdem Episcopo, & pa-
rocho incumbit onus probandi ante 40.
annos elapsos solvi solitam ab eorum mo-
nasteriis, ut ibidem in decis. sub tit. Terraci-
nen. quia alleganti onus probandi incum-
bit, Bart. in l. si minorem, n. 5. C. de in integr.
restit.

Tempore enim ꝑ primitivæ Ecclesiæ,
cum Episcopi essent pauperes, statutum
fuit, ut ipsi de oblationibus Matrici Eccle-
siæ factis sumerent medietatem, cap. anti-
quos, 10. qu. 1. procedente tempore ex pa-
rochialibus tantum tertiam oblationum,
decimarum, tributorum, & frugum habe-
rent, c. de his. & c. decernimus, ead. qu. 1. & c.
constitutum, 16. qu. 1. Postmodum Gelasius

Papa quartam Episcopis debere decrevit
ut in civobis, c. concessio, & c. quatuor, 12. qu. 2.
sed hodie nec tertiam parochialium habe-
bunt Episcopi, nisi ad fabricam reparan-
dam, & velint etiam fabricam parochiali-
um reparare, c. 1. 2. & 3. 10. qu. 3. & gl. in d.
c. de his, & contra dispositionem dictorum
canonum, nunc ex generali consuetudine,
Episcopi pro ecclesiarum reparatione, aut
alia de causa nullam à parochis recipiunt
portionem, sed tantum cathedraticum,
quod in honorem Cathedræ Episcopalis,
i. duos solidos pro qualibet Ecclesia præ-
ter procuracionem moderatam petere
possunt, gloss. in sum. & c. 1. & c. inter ca-
tera 10. qu. 3. parochos autem ad restaura-
tionem Ecclesiarum, & alia ad cul-
tum divinum necessaria in visitatione
compellere possunt omni appellatione
remota, conc. Trident. c. 7. circ. fin. de ref.
sess. 13.

Regula autem, quod de relictis factis
ecclesiis solvatur Episcopo, & parochio
canonica portio, ꝑ fallit in pluribus, &
primò, in his, quæ in ornamentis, vel pro
cæteris, seu fabricæ luminarijs, anniversa-
rio, septimis, vigesimis, vel trigesimis, ac
alijs quæ ad perpetuum divinum cultum
ecclesijs legantur ut est text. & ibi Abb. in
c. ult. n. 2. de test. & benè Capic. in decis. 23.
n. 2. & seq. ꝑ In officijs mortuorum alij ter-
tium diem, alij septimum, alij trigessimum,
& alij quadragesimum observare consue-
verunt, Gen. c. 50. Deut. c. 34. Ambr. in lib.
de obitu Theod. imp. relatus, in cap. quia alij,
13. qu. 2. & Abb. d. nu. 2. præter anniversari-
um, quod fit pro commemoratione ani-
marum, & dicitur officium, quod fit sin-
gulis annis, anno revoluta eadem die, qua
ipse, qui legavit sepultus, vel defunctus
fuit,

fuit, Abb. *disto. numer. 2. vers. quintus casus.*

8 Quod verò de relicto fabricæ non de-
beatur quarta, procedit, quando ecclesia,
cui legatum pro fabrica fit, indiget ædi-
ficiis, aut refectione parietum, secus enim,
si his non indigeat, quia tunc ex legato fa-
bricæ factò, ne fiat fraus, Episcopo, aut pa-
rochiali quarta detrahitur, ut tenet Covar:
in d. c. ult. nu. 4. vers. est tamen, ubi existimat
hanc magis communem esse, quæ tamen
mihi non placet, sed verioremi puto, tali ca-
su hoc legatum servandum fore in futu-
ram parietum Ecclesiæ restorationem
quandoque necessariam, aut pro picturis
faciendis, quæ fabricæ æquiparantur, ut
inquit Bald. *in l. si quis ad declinandum, §. in
omnibus n. 11. C. de Episc. & cler.* aut in illius
ampliationem, vel augmentum, per text.
in cap. vobis 12. qu. 7. quem pro hac ultima
opinionem ponderant, & sequuntur Gofr.
Card. & Barb. *in eod. c. ult. relati* ab eodem
Covar. *d. nu. 4. vers. est tamen.*

9 Secundò, fallit, si in relictis aliis locis pijs,
d. c. ultim. post. med. ut, quòd quotannis fiat
solemnitas alicujus Sancti, vel, quòd in ali-
qua ecclesia constituatur præbenda, vel al-
tare, aut pulpitum, vel aliud huiusmodi, ut
ibi Innoc. *in princ. de testum.* sed, si legatum
fiat simpliciter pio loco, non ad certum o-
pus pium illius loci, tunc regulariter pia lo-
ca tenentur ad canonicam portionem,
Abb. *in eod. c. ult. num. 3.* & si fiat hospitali
constructo auctoritate Episcopi, in quo
habitent infirmi, etiam, si relictum fiat
pauperibus ejusdem hospitalis, eidem
quarta debetur: quia videtur testatorem
habuisse respectum ad locum, non ad per-
sonas pauperes, secus verò, ubi relictum fa-
ctum fuisset sine determinatione alicujus,
loci: quia tunc Episcopo nihil debetur,

Abb. *in eo. c. officij, nu. 7. de test. & canonicæ
10 portionis nomine quarta intelligitur. In-
noc. in c. requisisti, nu. 3. vers. sed ubi non con-
stat, & ibi Abb. num. 19. & Covar. in d. c.
officij, num. 2. vers. contract. quidem, de test. ac
ita constituit, & ordinavit, Clem. V. per
tex. in Clem. dudum, §. verum nò parochiales
de sepul.*

11 Parocho t autem debetur quarta lega-
torum, quæ relinquuntur ab aliqua perso-
na ecclesiæ, in qua, omiſſa parochiali, se-
mandavit sepeliri, *c. 1. & 2. de sepult. c. ult.*
& ibi Covar. *nu. 3. de testam.* sed queritur,
si testator legatum reliquit proprio paro-
cho, & alibi elegit sibi sepulturam, an pos-
sit parochus relictum sibi factum ab here-
de exigere, & præterea occasione funeris
quartam, aliàs sibi debitam accipere, *ut d.
c. 1. & dista clem. dudum, de sepult.* & vide-
tur, quòd non, quia ecclesiæ parochiali de-
betur quarta ob ecclesiasticam sepultu-
ram, aut in recompensationem onerum,
quæ subjicit administrando sacramenta pa-
rochianis suis, aut in satisfactionem inju-
riæ, quia relictæ propria ecclesia elegit alibi
sepulturam, sed utroque casu videtur sibi
provisum per portionem propriè paro-
chiali ecclesiæ relictam. Nam eligens alibi
sepulturam debet relinquere ecclesiæ suæ
quartam. Si verò reliquit certam portio-
nem illi ecclesiæ præsumitur satisfecisse
juri, quapropter non possit ab ecclesia-
stica sepultura aliud peti, nisi, ut supplea-
tur usque ad quartam. Fed. de Sen. *cons. 3.*
quem sequitur Abb. qui ad contraria re-
spondet, *in d. c. officij n. 5. de testam.* & ratio
deducitur, quia, ubicunque debitor relin-
quit aliquid suo creditori, videtur in dubio
reliquisse animo compensandi eum debi-
to, *l. si cum dotem, §. si Pater, ff. solut. matr.*
& Abb.

& Abb. eod. c. officij, nu. 4. quæ sunt vera, & bene procedunt quando debitor necessarius testamento creditori relinquit, sed parochus non est creditor testatoris quia parochus debetur quarta portio ab ecclesia ex legatis, aut alias, ut infra, relictis ab ipsa ecclesia, aut pio loco, non autem ab hærede testatoris, Abb. in eod. cap. officij, nu. 4. circa fin. & ibi Covar. num. 1. vers. hæc verò, de test. & Bald. in l. si quis ad declinandum, §. in omnibus num. 2. C. de Episc. & Clo. & jura civilia intelligunt, quando debitum legale à testatore legatario debetur, quòd tunc compensatio fiat, Cravet. conf. 131. nu. 14. & Covar. in d. cap. officij, nu. 2. vers. in secundò de testam. secus autem, quando debitum legale non debetur à testante, sed ab alio, quamvis ex causa ipsius testatoris, sicuti quarta canonica portio, quæ non debetur à testatore, sed ab ecclesiis, quibus ipse testator legavit, quia tunc, si testator reliquisset parochò, non computaretur in quartam, cap. requisisti, extra de testam. l. interm. in auth. præter ea. num. 2. C. unde virg. & uxor, & ibi Dec. n. 13. cum aliis per Covar. allegatis, qui refert, hanc communem esse opinionem in d. c. officij, nu. 3. circa fin. de testam.

12. Quartam, non solum ¶ de sumptu funerali, qui fit in die depositionis, sed de obventionibus omnibus, tam funeralibus, quam quibuscunque, & quomodocunque relictis distincte, vel indistincte, ad quoscunque certos, vel determinatos usus, de quibus etiam quarta, sive canonica portio antiquitus dari, sive exigi non consueverat, vel non debebatur de jure, ac de datis, vel qualitercunque donatis in morte, seu mortis articulo in infirmitate donantis, vel dantis, de qua decesserit, quò-

modocunque directe, vel indirecte, fratribus, vel alijs pro eisdem parochialibus, sacerdotibus, & ecclesiarum rectoribus, seu parochijs, Clemens V. sua constitutione auctoritate Apostolica debet, & ad illam omnes, ad quos spectaverit, integrè persolvendam teneri ordinavit, ut in dist. clem. dudum, §. verum ne, de sepult.

13. Debetur ¶ etiam quarta, si testator legatum solvit in vita, quia nihilominus videtur solvere, ut legatum: unde legatarius illud iterum post mortem petere non potest, gloss. in ead. Clem. eo, §. veram in verb. datu. & ibi Abb. nu. 5. præterea debetur, ¶ etiam si testator mandet cum habitu fratrum illius monasterij se sepeliri, quia si ad ipsorum religionem in ægritudine, in qua decessurus erat, transiret, quarta deberetur, c. de his, de sepult. gloss. in d. §. verum in ver. decesserint, & ibi Abb. n. 51. ac etiam de his ¶ quæ testatores relinquunt, vel dant in infirmitate, ea decedunt, vel dari mandant post mortem singularibus fratribus ad eorum commoditates, ut ad emptiones vestium, vel librorum, nulla de his in testamento facta mentione, gloss. in eod. §. verum, in ver. indirecte, & ibi Jas. quest. 15. & Abb. nu. 52. & est ratio, quia id conventui quaritur, sicut per monachum monasterio, per servum Domino, & per filium patri, Instit. per quas, pers. nob. acqu. in princ. l. 1. in fin. & l. ult. C. eod. tit. c. non dicatis, l. 2. q. 6. 1. in fin. 18. quest. 1. & d. gloss. in verb. indirecte, quæ omnia procul dubio procedunt, quoad personas, quæ apud religiosos sepeliuntur.

16. Sed dubitatur, ¶ an regulares teneantur ad quartam de his, quæ eisdem relinquuntur per eos, qui apud illos omnino

ninò non sepeliuntur, & omnia disputatio-
ne, ac varietate opinionum, ad illam quar-
tam non tenentur, ut relatis opinionum
diversitatibus tenet gloss. in *pradicto*, §. *ve-
rum*, in *vers. quartam*, quam sequitur ibi
Iac. qu. 18. & Imol. Abb. in *c. officij*, num. 6.
17 in *fin.* & ibi Rave. *detest.* sed ¶ quia sicut
falcidia est in bonis hæredis, sic quarta pa-
rochis debita est in bonis ecclesiarum pa-
rochialium, propterea eam vindicare pos-
sunt, & inhiberi facere hæreditatibus, vel
per fideicommissum gravatis, ne illam fra-
tribus, sed ipsis parochis termino adveni-
ente persolvant eandem, argum. text. in *l.
hæres. in fin. ff. ad Trebell.* & tenet gl. in *d. §.
verum*, in *verb. largiri*, & Abb. in *ead. glem.
dudum*, num. 54 & ita cauti advocati super
modo procedendi parochos consulere de-
bent, quia fratres, propter exemptionem,
ad exhibendam quartam per Ordinarios
locorum compelli non possunt, gl. in *ead.
elem. §. ultra portionem*, in *verb. coerceri*, &
ibi Abb. num. 56.

Queritur nunc hoc casu quis erit iudex
competens ad inhibendum hæredi laico
gravato de non solvendo regularibus lega-
to, nisi prius parochus quarta debita fuerit
soluta; & cum parochus sit actor contra
laicum, videtur, quod iudicem secularem
18 adire debeat, quia ¶ actor regulariter fo-
rum rei sequi debet, *c. si clericus laicum de
for. comp.* vbi Doct. omnes, *cap. cum sit
generale, eod. tit.* cum tamen parochialis
ecclesia, cujus vice, & nomine parochus
quarta debetur, sit causa pia pro cautela,
ne legatarius persolvat integrum legatum,
poterit Episcopus contra eundem lega-
tarium, concedere inhibitionem, per d.
glos. in *ver. largiri*, & Abb. d. n. 54. præ-
sertim, quia pendet hæc inhibitio à pia

19 mente testatoris, & Ordinarij, ¶ etiam,
tanquam Sedis Apostolicæ delegati in ca-
sibus à jure concessis orantium piarum
dispositionum, tam in ultima voluntate,
quam inter vivos sunt exequutores, conc.
Trid. *cap. 8. de resor. sess. 22.* & ibi Con-
gr: Conc. *super eod. cap. in decis. sub. tit.
Hispalen.* & non obstat, quod, qui debent
persolvere aliquod legatum, sint officiales
S. Officij Inquisitionis, & exempti à jurisdic-
tione Ordinarij, vel professores in ali-
qua Universitate ratione litterarum con-
servatoriarum, quæ eximunt à jurisdic-
tione ordinaria, non autem à delegata à sede
Apostolica, ut hoc casu *super eod. cap. 8.* ab
ead. Congreg. fuit decisum, in *decis. sub. tit.
Patau.* & in *d. consuet. etiam.* Sunt etiam
piarum dispositionum executores de jure
civili, *l. nulli, c. de Ep. & cl.* & de jure ca-
nonico, ut *c. nos quidem, c. si hæredes, c. tua
nobis, c. Ioannes, de test. & cle. quia contin-
git, de relig. dom.* & Parochus ad libitum
suum disponere potest de quarta, quam
acquirat nomine mortuorum, Bald. in *l.
preses, ad fin. c. de transf.*

20 Alia quarta ¶ debetur Episcopis de reli-
ctis, non solum ecclesijs, sed etiam mona-
sterijs, hospitalibus, & aliis pijs locis factis
non exemptis, *c. officij*, ubi Abb. n. 1. & Co-
var. *etiam num. 1.* & *c. requisisti*, ubi Innoc.
n. 1. & etiam Abb. nu. 9. *de testam.*

21 Queritur, nunquid debeat ¶ quarta
Episcopis, ex his, quæ legantur con-
fraternitatibus laicorum, quæ prætextu
pietatis & devotionis sub regimine offici-
alium ab ipsis electorum congregantur, &
quod hæc legata non sint locis pijs, sed per-
sonis, & ideo non debeantur, facit, text. in
cap. requisisti, de testam. tenet Bald. in *l.
si quis ad declinandum, §. in omnibus,*

nu. 19. C. de Episc. & cler. Abb. in d. c. officij. 23. dist. cap. 8. & cap. 9. eadem sess. 22. exequi. in fin. de testa. & in cons. 31. num. 1. vers. ter. rō induco. vol. I. Fed. de Sen. cons. 129. Calc. cons. 21. & Covar. in d. c. officij nu. 12. Contrariam verò opinionem, quod hæc quarta Episcopo debeatur, tenent in eod. c. officij. Anchar. & Barbat. num. 7. Petr. de Perul. late in tract. de quar. canon. 14. qu. principali, & post diligentem disputationem eandem opinionem sequitur Barb. cons. 1. nu. 2. vol. 4. quam communem esse testatur, & sequitur Covar. eod. num. 12. cui non ob-

stant in contrarium adducta, quia cessat nunc primum, & præcipuum fundamentum, Abb. quod confraternitates sint loca, & personæ exemptæ à jurisdictione Episcopi, cum fiat illius jurisdictioni subiectæ, ut per conc. Trid. c. 1. de refor. sess. 22. & novissimè per constit. Clem. VIII. sub die 7. Decembris 1604. editam.

Nam admittitur, quod sint puri laici, & foro seculari subiecti, ut singuli, sed Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ ¶ delegati habent jus visitandi easdem confraternitates laicorum, etiam quas scholas, sive quocunque alio nomine vocant, non tamen, quæ sub immediata regum protectione sunt, sine eorum licentia, etiam, si eorum cura ad laicos pertineat, atque eadem confraternitates exemptionis privilegio sint munitæ, ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo juxta factorum canonum statuta cognoscere, & exequi debeat, non obstante quacunque consuetudine, etiam immemorabili privilegio, aut statuto, conc. Trid. c. 8. sess. 22. de refor. & debet Episcopus confraternitatibus visitationem imponere, & exactionem rationum, juxta

Si verò ¶ confraternitates excipiant de privilegijs, aut de aliqua alia re, propter quam visitari se non posse prætendant ab Ordinario, tunc earum allegationes in facto, & in jure ad sacram congregationem sunt transmittendæ, & interim est superferendum, ut fuit ab eadem sacra congregatione decisum, ut in decis. sub tit. Ruben. & alia sub titulo Mediolanen. super eod. cap. 9.

Administratores autem ¶ tam ecclesiastici quam laici, fabricæ cujusvis ecclesiæ etiam cathedralis, hospitalis, & confraternitatum, & hujusmodi piorum locorum singulis annis Ordinario rationem reddere tenentur, consuetudinibus, & privilegijs quibuscunque in contrarium sublatis, nisi secus in institutione, & ordinatione talis ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset: & si ex consuetudine, vel privilegio, aut constitutione aliqua loci, alijs ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum illis, & Ordinarius debet adhiberi, & aliter factæ liberationes administratoribus minimè suffragantur, concil. Trident. cap. 9. ead. sess. 22. & administratores locorum piorum etiam exemptorum nemini alias rationem reddentes, Episcopo eam reddere debent, & si alijs reddere consueverunt, cum illis est etiam principaliter Episcopus adhibendus, congreg. conc. super eodem cap. 9. sub titul. Mediolanen. Cremonen.

Idem, cum ex dispositione concilij hodie confraternitates subsint Episcopis ratione oneris ¶ Episcopalis, debent legata pro quarta Episcopis communicare, Abb. in eod. cons. 31. vers. nec obstat unum. Cessat etiam secundum fundamentum,

- quod possint confraternitatum scholæ ad libitum constructoris dissolvi, *ut in eod. conf. 31. nu. 2.* quia, quicquid esset olim, hodie à communiter accidentibus omnes confraternitates habent oratoria, in quibus divina celebrantur, campanile, campanas, sacristiam cum paramentis, ac omnibus alijs ad usum ecclesiæ non parochialis necessarijs, & proprios capellanos pro celebratione Missarum, quapropter non possunt ad libitum constructoris dissolvi; quia oratoria ¶ sunt Deo dicata, & semel Deo dicatum, non est ad usus humanos ulterius transferendam, *c. que semel, 19. q. 3. c. adhuc, extra de relig. dom. & ibi gloss. in ver. mundanis, & c. semel Deo dicatum, de 30 reg. jur. in 6.* Nec obstant quod non sint consecrata, quia ecclesia ¶ non consecrata gaudet eodem privilegio, quo consecrata, & obsequijs divinis dicata, nullius sunt temerarijs ausibus prophananda, *cap. penul. ext. de imm. Eccles. & c. ult. & ibi gloss. in ver. non consecrata, de consec. Eccl. vel Alt.* Ex quibus post Covar. loco supra citato, quod de legatis confraternitatibus factis debeat Episcopis de jure quarta, ut verè & communi opinionem me subscribo, dummodò in contrarium non obstet præscripta consuetudo.
- 27 Videtur etiam Episcopis ¶ debita quarta pars oblationum, *c. de his, cap. antiquos, 10. quest. 1. cap. concessio, & cap. vobis, 12. quest. 2. Abb. in cap. ult. circa fin. de testam. & Covar. in d. cap. officij, in princ. sed dicta jura habebant locum, & servabantur antiquis temporibus, quando Episcopi erant pauperes, ut supra deduxi, Sed cum postea ceperint habere redditus competentes, fuerunt dicta jura reformata, ita quod Episcopis nihil deberetur præter Cathedralicum, *cap. 1. 10. quest. 3. & gloss. in d. c. de his, 10. qu. 1.**
- 29 Idè quadragenaria ¶ temporis præscriptione circa quartam oblationum clerici se tueri possunt, *cap. de quarta, & ibi gloss. ext. de præscript. & Abb. in d. conf. 31. nu. 3. vers. itaque.* Debetur quarta Episcopalis solum ab ecclesijs Episcopo subiectis, propter communionem, quæ est inter Episcopum, & ecclesiam sibi subiectam, (sed inter ecclesiam exemptam, & Episcopum communio cessat, & ratione oneris, quod sustinet Episcopus circa curam ecclesiarum sibi subiectarum, quæ ratio etiam cessat in exemptis, vel in recognitionem superioritatis, quæ pariter ¶ in exemptis cessat, à quibus quarta Episcopo non debetur, Innoc. in d. cap. officij, in princ. & ibi Abb. n. 6. Fed. de Sen. in conf. 96. Bal. in l. si quis ad declinandum. §. in omnibus, num. 6. & nu. 11. C. de Episcopis, & cler. idem Abb. in conf. 37. n. 1. vers. sed certè, par. 1. & Felyn. in d. cap. quarta, in princ. vers. & tenementi, de præscript.
- 31 Quarta enim ¶ exemptorum debetur Papæ, qui est Ordinarius, & Episcopus exemptorum, *c. auctoritate, de priv. in 6. & Abb. in d. c. officij, num. 8.* qui testatur hanc esse communem Doct. sententiam, quæ tamen quarta fuit per Constitutionem Papæ clem. V. parochijs concessa, ut in d. clet. dudum, de sepult. Et cum Episcopi quartam ab ecclesijs sibi subiectis tantum percipiant, parochialium rectores illam percipiunt jure parochialis à Regularibus exemptis, per d. clem. dudum de sepult. cum alijs supra allegatis, quibus addo. Abb. in dict. conf. 17. num. 2. Nam etiam contingere potest, quod ab undè, & eodem legato ¶ duæ quartæ deducantur, ut quando lega-

legatum relinquatur ecclesie seculari, in qua testator omissa ecclesia parochiali sibi elegit sepulturam, quoniam debetur ex eo quarta Episcopo, cui ecclesia subdita est, & alia quarta ecclesie parochiali, Abb. in dict. cap. officij, num. 5. in fin. & in cap. certificari, ubi, quod tali casu prius est deducenda quarta parochialis Ecclesie, numer. 11. de sepult. & Covar. post alios, quos citat in eo. cap. officij, numer. 8.

Decimarum † Quarta etiam Episcopis à clericis debetur, d. c. conquerente, de offic. 35 ordin cap. de quarta, ubi gl. in vers. se posse, Hostien & Ioann. Andr. de prescr. Rebuff. in d. tract. de deci. qu. 3. num. 14. & Monet. quest. 7. num. 14. eod. cit. dummodo non sit prescripta, quia de quarta decimæ, & oblationis defunctorum clericus ab impetitione Episcopi quadragenaria temporis prescriptione se tueri potest. d. c. de quarta & c. illud, de prescript. Abb. qui hanc dicit communem opinionem in dict. conf. 31. circa fin. par. 1. & in conf. 26. numer. 5. par. 2.

Et pari modo regulares prescribunt quartam funeralium, & legatorum contra parochos † spatio quadraginta annorum, quia Ecclesia se potest aduersus ecclesiam quadragenaria temporis prescriptione tueri, c. illud, & gloss. in c. de quarta, in verbo quadragenaria, extra de prescript. in rebus autem ecclesiasticis prescriptio est quadragenaria, c. dilecto, c. ult. de consue. & c. Romana, de elect. c. cum ecclesia de caus. poss. & proprie. c. de quarta, & c. ad aures, de prescr. etiam sine titulo, quo ad prescriptionem libertatis † non solvendi quartam decimarum, nec oblationum, aut legatorum: Sed si una ecclesia fundat suam intentionem in prescriptione quadragenaria percipiendi decimas in aliqua parochia, cum talis perceptio sit contra jus, titulus est necessarius, ad tantum temporis spatium, cuius initij memoria in contrarium non existat, c. 1. de prescr. in 6. c. ad decimas. derestit. spol. eo. lib. gloss. in c. ad aures, in verbo quadragenaria, extra de prescr. & Abb. in d. conf. 26. num. 4. par. 2.

DE CENSIBVS.

Cap. XV.

S Y M M A R I V M.

- 1 Census antiquus, quomodo creabatur.
- 2 Census antiquus à censu ad prescriptam formam constitutionis Pij V. differt.
- 3 Census antiquus constituebatur cum translatione utilis & directi domini.
- 4 Dominium utile, & directum in censu novo non transfertur.
- 5 Census ad prescriptam formam constitutionis Pij V. super re immobili, & certis finibus designata constitui debet.
- 6 Confiniū expressio sit ad rei demonstrationē.

AAA 2

Recd.